

Dominika Baran

Prosument a prosument wirtualny w świetle przepisów prawa energetycznego

Streszczenie

Artykuł omawia różnicę między prosumentem a prosumentem wirtualnym w świetle przepisów prawa energetycznego. Ponadto omawia cel wprowadzenia nowego modelu prosumenckiego na rynek energii odnawialnej.

1. Wstęp

W celu zwiększenia efektywności, konkurencyjności oraz zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego, w dobie rozwoju prawa energetycznego, na rynek energii odnawialnej wprowadzono nowych uczestników. Wśród najważniejszych zmian w tym zakresie wskazać należy zwłaszcza na pojawienie się wirtualnego prosumenta¹, co dokonało się na mocy nowelizacji ustawy o odnawialnych źródłach energii z 20.02.2015 r.². Uchwalenie tej regulacji stało się motywacją do badań Autorki i postawienia tezy, że wprowadzenie tego typu nowego uczestnika na rynku energii odnawialnej przyczyni się do rozwoju społeczności energetycznych. Choć regulacje dotyczące prosumenta wirtualnego będą obowiązywać dopiero od 2.07.2024 roku, już teraz pojawiają się pytania i wątpliwości: czym różni się wirtualny prosument od prosumenta energii odnawialnej, jaki jest cel wprowadzenia tego nowego typu uczestnika na rynek energii odnawialnej, w jaki sposób kształtuje się status prawny prosumenta wirtualnego oraz najważniejsze, jakie korzyści płyną ze statusu wirtualnego prosumenta? Poprzez analizę zagadnienia metodą dogmatyczną, w tym zestawieniem polskiej regulacji

¹ *Prosument wirtualny – to warto o nim wiedzieć*, „Zielone pojęcie”, <https://www.energa.pl/zielone-pojecie/oszczedzanie/prosument-wirtualny.html> [dostęp 10.11.2022].

² Ustawa z 20.02.2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. 2015 poz. 478), dalej jako „ustawa o OZE”. Artykuł 2 pkt 27b ustawy o OZE dodany przez art. 1 pkt 4 lit. a ustawy z 29.10.2021 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2376 z późn. zm.) zmieniającej nin. ustawę z 1.04.2022 r. z tym że w zakresie, w jakim dotyczy prosumenta wirtualnego energii odnawialnej wejdzie w życie z dniem 2.07.2024 r.

prawnej z prawodawstwem Unii Europejskiej, Autorka tekstu postara się w sposób syntetyczny odpowiedzieć na powyższe pytania.

2. Prosument wirtualny a prosument energii odnawialnej

Dla dokonania analizy i określenia desygnatów pojęcia wirtualnego prosumenta, przytoczyć należy najpierw definicję prosumenta energii odnawialnej³. Definiowany jest on jako „odbiorca końcowy wytwarzający energię elektryczną wyłącznie z odnawialnych źródeł energii na własne potrzeby w mikroinstalacji, pod warunkiem, że w przypadku końcowego niebędącego odbiorcą energii elektrycznej w gospodarstwie domowym, nie stanowi to przedmiotu przeważającej działalności gospodarczej określonej zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie rt.. 40 ust. 2 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej” (art. 2 pkt. 27 lit. a ustawy o odnawialnych źródłach energii).

Natomiast zgodnie z art. 2 pkt. 27 lit. b ustawy o OZE prosument wirtualny to „odbiorca końcowy wytwarzający energię elektryczną wyłącznie z odnawialnych źródeł energii na własne potrzeby w instalacji odnawialnego źródła energii przyłączonej do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej w innym miejscu niż miejsce dostarczania energii elektrycznej do tego odbiorcy, która jednocześnie nie jest przyłączona do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej za pośrednictwem wewnętrznej instalacji elektrycznej budynku wielolokalowego, pod warunkiem że w przypadku odbiorcy końcowego niebędącego odbiorcą energii elektrycznej w gospodarstwie domowym wytwarzanie to nie stanowi przedmiotu przeważającej działalności gospodarczej określonej zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 40 ust. 2 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej”. Wirtualny prosument to zatem odbiorca końcowy, który wytwarza energię poza miejscem, w którym ją zużywa⁴.

Jedną z różnic między prosumentem a prosumentem wirtualnym jest to, że prosument wirtualny jest zobowiązany do zapłaty za dystrybucję energii, ponieważ nie występuje autokonsumpcja⁵. Wynika to z faktu, że energia musi zostać przesłana z instalacji do odbiorcy.

---

³ Termin „prosument” ‘składa się’ z wyrazów „producent” oraz „konsument”, ponieważ oznacza podmiot, który jednocześnie wytwarza oraz konsumuje energię- M. Burchard- Dziubińska, *Prosument na rynku energii w Polsce- próba oceny w świetle teorii kosztów transakcyjnych*, Gospodarka w Praktyce i Teorii, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2015, s. 6.

⁴ B. Budka, *Prosument, prosument wirtualny i prosument zbiorowy energii elektrycznej - uwagi krytyczne*, IKA 2022, nr 2, s. 57-65.

Następną różnicą jest aspekt instalacji elektrycznej. Nie jest bowiem ona przyłączana do sieci dystrybucyjnej za pośrednictwem wewnętrznej instalacji elektrycznej budynku wielorodzinnego. Najistotniejsza odmienność polega na tym, że prosument wirtualny może zostać uznany za odbiorcę końcowego wytwarzającego energię elektryczną w instalacji przyłączonej do sieci dystrybucyjnej w innym miejscu niż miejsce lub miejsca dostarczania energii elektrycznej do tego odbiorcy. Ta subtelna z pozoru różnica polegająca na możliwości wytwarzania energii poza miejscem zużywania energii otwiera perspektywy dla mieszkańców wspólnot, spółdzielni mieszkaniowych, samorządów oraz dla tych, którzy nie mają wystarczających środków lub miejsca, a chcieliby skorzystać z taniej energii.

3. Definicja wirtualnego prosumenta na gruncie polskich przepisów prawa a prawodawstwo Unii Europejskiej

Aby w pełni zrozumieć cel wprowadzenia definicji wirtualnego prosumenta należy sięgnąć do przepisów Unii Europejskiej. Podstawą prawną, z której wynikał obowiązek implementacji prawa unijnego, stanowi art. 288 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej⁶. Określa on szeroko pojęty obowiązek współpracy w osiągnięciu celów UE, który jest nałożony na państwa członkowskie. Polska jest zobowiązana realizować m.in. cele dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z 11.12.2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych⁷, która traktuje o zwiększeniu efektywności energetycznej oraz „energetyki obywatelskiej”.

Termin ten nie został w pełni zdefiniowany przez przepisy prawa unijnego ani przez prawo krajowe, aczkolwiek przyjmuje się, że oznacza system, w którym obywatele aktywnie uczestniczą w wytwarzaniu, redystrybucji i zarządzaniu energią⁸. Co więcej, dyrektywa RED II dąży do promowania bezpieczeństwa dostaw energii, zrównoważonej energii w przystępnych cenach, rozwoju technologicznego i innowacji, rozwoju regionalnego, zwłaszcza na obszarach wiejskich i odizolowanych oraz niwelowanie ubóstwa energetycznego⁹. Wprowadzenie modelu wirtualnego prosumenta można potraktować jako odpowiedź na europejską zieloną politykę, a jego wejście na rynek ma realizować wyżej wymienione cele.

---

⁶ Traktat o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tekst jedn. Dz.U.E. C 326 z 26.10.2012).

⁷ Dalej „dyrektywa RED II” albo „dyrektywa 2018/2001”.

⁸ A. Dyląg, *Energetyka obywatelska antidotum na kryzys energetyczny w Polsce*, „Marketing i Rynek” wyd. 2015, nr 1, s. 430–442.

⁹ Dyrektywa PE i Rady (UE) 2018/2001, (67).

Dotychczas w polskiej ustawie o OZE brakowało przepisów wdrażających dyrektywę RED II w zakresie rozwoju idei prosumentów (zwłaszcza idei prosumenta zbiorowego lub prosumenta wirtualnego). Niemniej, warto jednak zaznaczyć, że polski ustawodawca podjął w przeszłości próbę formułowania statusu prosumenta, jeszcze przed wejściem dyrektywy 2018/2001. W ustawie OZE w poprzednim brzmieniu, sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z 19.07.2019 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw¹⁰ termin „prosument” był definiowany jako „odbiorca końcowy dokonujący zakupu energii elektrycznej na podstawie umowy kompleksowej, wytwarzający energię elektryczną wyłącznie z odnawialnych źródeł energii w mikroinstalacji w celu jej zużycia na potrzeby własne, niezwiązane z wykonywaną działalnością gospodarczą regulowaną ustawą z dnia 6 marca 2018 roku — Prawo przedsiębiorców”. Definicja ta wykluczała z zakresu desygnatów pojęcia „prosument” osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W sposób nieuzasadniony uniemożliwiała przedsiębiorcom zbudowanie mikroinstalacji przy swoich budynkach.

Wejście w życie dyrektywy RED II spowodowało, że ustawodawca polski wypełnił swoje zobowiązanie i wprowadził nową definicję prosumenta. Dyrektywa 2018/2001 w art. 2 definiuje prosumenta energii odnawialnej jako „odbiorcę końcowego działającego w ramach swoich obiektów o określonych granicach lub, jeśli jest to dozwolone przez państwo członkowskie, w ramach innych obiektów, który wytwarza odnawialną energię elektryczną na własne potrzeby oraz który może magazynować lub sprzedawać samodzielnie wytworzoną energię elektryczną, pod warunkiem że w przypadku prosumenta energii odnawialnej, niebędącego gospodarstwem domowym, działania te nie stanowią jego podstawowej działalności handlowej lub zawodowej”. Dyrektywa 2018/2001 wiąże każde państwo członkowskie w odniesieniu do rezultatu, pozostawiając swobodę organom krajowym przy wyborze formy i środków¹¹. Nie narzuca bezpośrednio idei wirtualnego prosumenta, tylko dąży do unormowania zasad umożliwiających konsumentom produkcję własnej energii elektrycznej w sposób samodzielny lub będąc częścią społeczności energetycznej działającej w zakresie energii odnawialnej, bez nieuzasadnionych ograniczeń. Wirtualny prosument jest uosobieniem tych wartości. Co więcej, inne kraje UE wprowadziły ten model prosumencki na rynek energetyczny. Przykładem może być Litwa, która uregulowała takie rozwiązanie już w 2019 r.¹² Takie rozwiązanie pozwala na wytwarzanie energii elektrycznej w jednym obiekcie

---

¹⁰ Dz. U. poz. 1524 z późn. zm.

¹¹ M. Domańska, *Implementacja Dyrektyw Unijnych przez Sądy Krajowe*. Wolters Kluwer, 2014, s. 23-25

¹² Act from 27.06. 2013. “The Electricity Market Law”, article 2.2.

i zużywać ją w innym, niezależnie od odległości między punktami¹³. Odbiorcy przypisuje się wówczas moc wytwórczą odległej elektrowni, a cieszy się on tymi samymi warunkami i możliwościami, co zwykły prosument, który produkuje i pobiera energię w tym samym miejscu¹⁴.

4. Rezultaty wprowadzenia nowego modelu prosumenckiego na rynek energii odnawialnej

Kolejną, poza koniecznością implementacji przepisów unijnych, motywacją do wprowadzenia nowego rodzaju prosumenta w prawie polskim były problemy z silną centralizacją technologii OZE, które ograniczały rolę obywatela w produkcji i zarządzaniu energią. W efekcie prawo utrudniało włączenie się w lokalną transformację energetyczną podmiotom, które nie miały wystarczających środków lub dostępu do odpowiedniej powierzchni w celu budowy własnego źródła OZE. Wprowadzenie nowych uczestników na rynku energetycznym w polskim ustawodawstwie było konieczne nie tylko przez pryzmat dyrektywy 2018/2001, ale również ze względu na fakt, że większość obywateli zamieszkuje budynki wielorodzinne¹⁵. Tym samym bardzo duża część społeczeństwa nie posiada możliwości budowy i instalacji własnego źródła OZE. Brak uregulowań dotyczących prosumenta wirtualnego dyskryminował mieszkańców budynków wielorodzinnych, którzy powinni być uprawnieni do korzystania z przywilejów prosumenckich, niezależnie od miejsca ich zamieszkania¹⁶.

Jakie są zatem konsekwencje wprowadzenia pojęcia „wirtualnego prosumenta”? Oczywiście polski ustawodawca wprowadził je w celu poszerzenia grona osób uprawnionych do wytwarzania oraz pobierania energii na rynku energetycznym. Najistotniejszą właściwością tej regulacji polega więc na tym, że prowadzi ona do przyspieszenia rozwoju zielonej energii¹⁷. Wynika to z samej definicji legalnej, która wymaga wytwarzania energii elektrycznej wyłącznie z odnawialnych źródeł energii, a ponadto obywatele są dodatkowo zachęceni przez

---

¹³ *Wirtualny prosument zbliża się do polskiego rynku*, Wysokienapiecie.pl, <https://wysokienapiecie.pl/36459-wirtualny-prosument-zbliza-sie-polskiego-rynku/> [dostęp 10.11.2022].

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ *Dane statystyczne dotyczące mieszkalnictwa*, Eurostat, Bruksela, 2021, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Housing_statistics/pl&direction=next&oldid=523352 [dostęp 09.11.2022].

¹⁶ *Prosument wirtualny - kolejny etap zmian w energetyce*, Cire.pl, <https://www.cire.pl/artykuly/serwis-informacyjny-cire-24/183840-prosument-wirtualny-kolejny-etap-zmian-w-energetyce> [dostęp 10.11.2022].

¹⁷ Brown, D., Hall, S. i Davis, M.E. (2020). *What is prosumerism for? Exploring the normative dimensions of decentralised energy transitions*. Energy Research & Social Science, 66(101475). <https://doi.org/10.1016/j.erss.2020.101475> [dostęp 15.11.2022].

perspektywę zapewnienia sobie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego¹⁸ oraz produkcji taniej, zielonej energii, którą można osiągnąć przez liczne programy i dofinansowania. Już w 2019 r. można było zauważyć duże zainteresowanie własnymi źródłami energii. Polska zajęła piąte miejsce w Unii Europejskiej pod względem tempa przyrostu mocy zainstalowanej w fotowoltaice (PV)¹⁹. Co więcej, nie zauważa się przesłanek, które miałyby świadczyć o zmianie tego trendu. Wpływa na to prośrodowiskowa polityka i dążenia Unii Europejskiej, rosnące ceny uprawnień do emisji CO₂ oraz wymagająca modernizacji i starzająca się infrastruktura energetyczna. Instytucja wirtualnego prosumenta jest idealną alternatywą dla podmiotów, które nie mają wystarczających środków lub powierzchni dachowej by stworzyć własne źródło energii odnawialnej. Zainteresowani mogą być mieszkańcy domów wielorodzinnych, którzy dotychczas nie mieli możliwości lokalizacji takiej inwestycji lub osoby, które przeprowadziły się z domu, na którym znajduje się instalacja fotowoltaiczna. Takie rozwiązanie może przyczynić się do rozwoju gmin i samorządów, ponieważ budynki użyteczności publicznej będą mogły efektywnie zagospodarować nieużywane dachy np. szkół, szpitali oraz generować własną energię. Przykładowo, grecki rząd uznał możliwość autokonsumpcji energii produkowanej z małych instalacji OZE w ramach tzw. wirtualnego net-meteringu²⁰. W praktyce oznacza to, że lokalne władze mają prawo do montowania instalacji fotowoltaicznych na dachach szkół lub innych instytucji, a niewykorzystane nadwyżki energii wprowadza się do sieci, gdzie w sposób wirtualny podmioty mogą odebrać energię w innych miejskich obiektach. Międzynarodowa organizacja pozarządowa Greenpeace zainstalowała na dachu jednej ze szkół w Salonikach elektrownię fotowoltaiczną, z której nadwyżki energii będą wirtualnie konsumowane przez ośrodek pomocy ofiarom przemocy, obniżając koszty jego funkcjonowania²¹. Na kanwie tego przypadku, polskie gminy mogłyby za pomocą takiego systemu zwalczać ubóstwo energetyczne wśród lokalnej społeczności. Co więcej, gdy odległość nie stanowi już wyzwania w modelu wirtualnego prosumenta, stwarza to

---

¹⁸ M. Szyrski, *Energetyka Lokalna. Studium administracyjnoprawne*, Warszawa 2019, s. 124- 159.

¹⁹ *Rynek fotowoltaiki w Polsce 2020*, Raport Instytutu Energetyki Odnawialnej, <https://www.cire.pl/artykuly/materialy-problemowe/172334-rynek-fotowoltaiki-w-polsce-2020-streszczenie-i-wnioski-raportu> [dostęp 12.11.2022].

²⁰ M. Dończyk, M. Korzon, O. Skibicki, M. Stupak, 3.1.2.4. *Prosumenci energii odnawialnej* [w:] M. Dończyk, M. Korzon, O. Skibicki, M. Stupak, *Odnawialne źródła energii. Poradnik dla inwestorów oraz wytwórców energii*, Warszawa 2022 <https://sip.lex.pl/komentarze-i-publikacje/monografie/odnawialne-zrodla-energii-poradnik-dla-inwestorow-oraz-wytworcow-369518134> [dostęp 10.11.2022] Por. także *Jak działa system opustów (netmetering) i ile mogą dzięki niemu zaoszczędzić?* Brewa.pl, <https://www.brewa.pl/strefa-wiedzy/co-to-jest-net-metering-i-jak-to-wyglada-w-praktyce.html> [dostęp: 11.11.2022].

²¹ *Nowa definicja prosumenta w UE ograniczy energetykę obywatelską?* Gramwzielone.pl, <https://www.gramwzielone.pl/energia-sloneczna/28608/nowa-definicja-prosumenta-w-ue-ograniczy-energetyke-obywatelska> [dostęp 10.11.2022].

możliwość podzielenia jednej elektrowni na kilka części i przypisania do kilku punktów ten sam podmiot, a nawet do kilku różnych odbiorców. Dla każdego prosumenta zapewnia się proporcjonalne udziały energii elektrycznej wytwarzanej przez elektrownię w sytuacji jej podzielenia na części oraz przypisania do różnych obiektów zużycia²². VPP (*Virtual Power Plants*) są również odpowiedzią na potrzeby restrukturyzacji sieci elektroenergetycznej. Przykładem jest australijskie przedsiębiorstwo „Evoenergy”, zaoszczędziło około 2 mln AUD (ok. 1,6 mln USD) poprzez wykorzystanie VPP by uniknąć modernizacji podstacji²³. Ostatni przykład, nad którym warto się pochylić, to kwestia zużywania energii w miejscu jej wytworzenia, która wpisuje się w koncepcję rozwoju rozproszonego systemu wytwarzania zgodnie z dążeniami Unii Europejskiej²⁴.

5. Wsparcie państwa w zakresie rozwoju zielonej energii

Państwa członkowskie powinny dążyć do pomocy w osiągnięciu neutralności klimatycznej, o czym traktuje m.in. dyrektywa RED II, w tym motyw 12. preambuły. Wskazuje on, że „aby wspierać ambitny wkład państw członkowskich w realizację unijnego celu, należy utworzyć w tych państwach ramy finansowe mające na celu ułatwienie inwestycji w projekty dotyczące energii odnawialnej, w tym w drodze zastosowania instrumentów finansowych”. Opisana myśl znajduje rozwinięcie w motywie 61, „[...] Produkcja energii ze źródeł odnawialnych zależy często od lokalnych lub regionalnych MŚP. Ważne są możliwości w zakresie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, zrównoważonego wzrostu i wysokiej jakości zatrudnienia, jakie stwarzają w państwach członkowskich regionalne i lokalne inwestycje w dziedzinie produkcji energii ze źródeł odnawialnych. W związku z tym Komisja i państwa członkowskie powinny stymulować i wspierać krajowe i regionalne środki na rzecz rozwoju w tych dziedzinach [...], a także zwiększyć udzielanie pomocy technicznej i liczbę programów szkoleń, tak by wzmocnić regulacyjną, techniczną i finansową wiedzę fachową oraz popularyzować wiedzę o dostępnych możliwościach finansowania, w tym o bardziej ukierunkowanym wykorzystywaniu funduszy unijnych, takim jak korzystanie z finansowania z polityki spójności w tym obszarze”. Naprzeciw oczekiwaniom powstają programy typu Mój Prąd 2022, który przeznaczony jest dla osób fizycznych, mających zawartą umowę

---

²² *Wirtualny prosument zbliża się do polskiego rynku*, Wysokienapiecie.pl, <https://wysokienapiecie.pl/36459-wirtualny-prosument-zbliza-sie-polskiego-rynku/> [dostęp 11.11.2022].

²³ Jason Deign, *So, What Exactly Are Virtual Power Plants?* Greentechmedia.com, <https://www.greentechmedia.com/articles/read/so-what-exactly-are-virtual-power-plants> [dostęp: 9.11.22].

²⁴ *Zapisy ustawy o OZE mogą być niekonstytucyjne. Dyskryminują drobnych wytwórców energii odnawialnej*, Biznes.newseria.pl, <https://biznes.newseria.pl/news/zapisy-ustawy-o-oze-moga,p1222256789> [dostęp: 12.11.22].

kompleksową z Operatorem Sieci Dystrybucyjnej. Wielkość budżetu przeznaczonego na rozwój programu szacuje się na 350 mln złotych, aczkolwiek jest możliwość zwiększenia dotacji. Według danych Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na dzień 3.10.2022 roku w programie Mój Prąd złożono 11 489 wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę ponad 62 mln złotych, a najwięcej z nich dotyczy instalacji PV²⁵. Kolejny program zgodny z dyrektywą RED II jest „Czyste Powietrze”, który dofinansowuje wymianę pieców na kotły gazowe, kotły na biomasę lub pompy ciepła²⁶ lub „Stop Smog”, który pokrywa maksymalnie 70% kosztów inwestycyjnych²⁷. Warto również wspomnieć o regionalnych inicjatywach. Przykładowo przez program „Działania 4.1 Wsparcie wykorzystania OZE Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020”, samorządy z gmin Chełm, Teresopol i Niedźwiada otrzymały od Marszałka Województwa Lubelskiego umowy na instalacje fotowoltaiczne w swoich gospodarstwach²⁸. Powyższe inicjatywy odzwierciedlają jak wiele jest możliwości dla przyszłych wirtualnych prosumentów, którzy rozwijają ideę „energetyki obywatelskiej”.

6. Wnioski

Celem artykułu było zdefiniowanie pojęcia prosumenta wirtualnego i odróżnienie go od prosumenta energii odnawialnej. Wirtualny prosument to odbiorca końcowy wytwarzający energię elektryczną wyłącznie z odnawialnych źródeł energii na własne potrzeby w instalacji odnawialnego źródła energii przyłączonej do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej w innym miejscu niż miejsce dostarczania energii elektrycznej, zatem w odróżnieniu od prosumenta, wirtualny prosument będzie mieć możliwość wytwarzania energii poza miejscem, w którym ją zużywa. Wprowadzenie tego rozwiązania poszerzy, jak należy sądzić, możliwości wytwarzania zielonej energii. Założeniem artykułu było jednocześnie zestawienie polskiej regulacji wirtualnego prosumenta z odpowiednimi regulacjami Unii Europejskiej. Polskie przepisy, jeszcze przed wejściem w życie dyrektywy 2018/2001 (RED II),

---

²⁵ *Mój Prąd 2022, czyli program dopłat do fotowoltaiki. Jak działa? Ile wniosków w programie?*, Muratorplus.pl, <https://www.muratorplus.pl/biznes/wiesci-z-rynku/moj-prad-2022-program-doplat-do-fotowoltaiki-wniosek-dla-kogo-dofinansowanie-zasady-aa-3yF1-eidU-QpXC.html> [dostęp 08.11.22].

²⁶ *Dofinansowania do fotowoltaiki w drugiej połowie 2022. Aktualna lista dotacji*, Polska Agencja Prasowa, <https://www.pap.pl/mediaroom/1404917%2Cdofinansowania-do-fotowoltaiki-w-drugiej-polowie-2022-aktualna-lista-dotacji.html> [dostęp 10.11.2022].

²⁷ *Ibidem*.

²⁸ *Fundusze Europejskie na OZE w gminach*, Serwis Regionalnego Programu Województwa Lubelskiego, <https://rpo.lubelskie.pl/rpo/wiadomosci/aktualnosci/fundusze-europejskie-na-oze-w-gminach/> [dostęp: 9.11.2022].

wprowadzały definicję prosumenta, jednak posiadała ona liczne wady. Wraz z wejściem dyrektywy RED II, polski ustawodawca został zobowiązany do jej implementacji. Mimo że dyrektywa nie nałożyła obowiązku wprowadzenia modelu wirtualnego prosumenta na rynek prawa energetycznego, Polska, podobnie jak Litwa i Grecja, opiera swoją regulację o pojęcie „wirtualnego prosumenta”. Założenie to stanowi wyraz idei energetyki obywatelskiej promowanej przez Unię Europejską. Zdaniem Autorki rozwiązanie to nie tylko spełnia cele dyrektywy RED II, ale kreuje możliwość rozwoju energetyki odnawialnej dla wielu podmiotów, począwszy od deweloperów oraz przedsiębiorców, a skończywszy na osobach fizycznych, gminach oraz innych instytucjach. Kolejne zalety wynikające z wprowadzenia omawianej regulacji wirtualnego prosumenta to rozwój energetyki obywatelskiej, która, zwłaszcza w dobie kryzysu energetycznego, odgrywa kluczową rolę, ponieważ zwiększa szanse na bezpieczeństwo energetyczne²⁹. Dodatkowo energetyka obywatelska zmniejsza wykluczenie społeczne, pozwala na rozwój obszarów mniej zurbanizowanych oraz przyczynia się do czystszej środowiska. Z odpowiednim wsparciem państwa lub Unii Europejskiej wirtualny prosument ma realne szanse by przybliżyć nas do osiągnięcia celu klimatycznego, którym jest ograniczenie emisji w UE o co najmniej 55% do 2030 r³⁰. Reasumując, wydaje się, artykuł dowodzi, że wprowadzenie tego typu nowego uczestnika na rynku energii odnawialnej przyczyni się do rozwoju społeczności energetycznych.

Summary

The concept of a prosumer and a virtual prosumer under the polish energy law

The article analyses the difference between a prosumer and a virtual prosumer under the energy law. In addition, it discusses the purpose of introducing the new prosumer model into the renewable energy market.

²⁹ Z. Muras, *Bezpieczeństwo energetyczne i polityka regulacyjna w kontekście sądowej kontroli rozstrzygnięć regulatora rynku. Rola administracji i judykatury*, PUG 2018, nr 9, s. 7-15.

³⁰ „Gotowi na 55”, Consillium.europa.eu, <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/> [dostęp: 12.11.2022].

Dominika Baran

Studentka V roku prawa stacjonarnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Stypendystka Rektora UKSW oraz m.st. Warszawa im. JP II. Praktykantka w Katedrze Prawa Administracyjnego i Samorządu Terytorialnego na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego oraz działaczka akademicka.

Bibliografia

1. A. Dyląg, *Energetyka obywatelska antidotum na kryzys energetyczny w Polsce*, „Marketing iRynek” 2015, nr 1.
2. B. Budka, *Prosument, prosument wirtualny i prosument zbiorowy energii elektrycznej - uwagi krytyczne*, IKA 2022, nr 2, s. 57-65.
3. Energa, *Prosument wirtualny – to warto o nim wiedzieć*, <https://www.energa.pl/zielone-pojecie/oszczedzanie/prosument-wirtualny.html>.
4. Eurostat, *Dane statystyczne dotyczące mieszkalnictwa*, Bruksela 2021, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Housing_statistics/pl&direction=next&oldid=523352.
5. J. Deign, *So, What Exactly Are Virtual Power Plants?*, <https://www.greentechmedia.com/articles/read/so-what-exactly-are-virtual-power-plants>.
6. Komisja Europejska, „*Gotowi na 55*”, <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/>.
7. M. Balcerowska, *Mój Prąd 2022, czyli program dopłat do fotowoltaiki. Jak działa? Ile wniosków w programie?*, <https://www.muratorplus.pl/biznes/wiesci-z-rynku/moj-prad-2022-program-doplat-do-fotowoltaiki-wniosek-dla-kogo-dofinansowanie-zasady-aa-3yF1-eidU-QpXC.html>.
8. M. Burchard-Dziubińska, *Prosument na rynku energii w Polsce- próba oceny w świetle teorii kosztów transakcyjnych*, *Gospodarka w Praktyce i Teorii*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2015, s. 6

9. M. Domańska *Implementacja Dyrektyw Unijnych przez Sądy Krajowe*. Wolters Kluwer, 2014
10. M. Dończyk, M. Korzon, O. Skibicki, M. Stupak, 3.1.2.4. *Prosumenci energii odnawialnej* [w:] M. Dończyk, M. Korzon, O. Skibicki, M. Stupak, *Odnawialne źródła energii. Poradnik dla inwestorów oraz wytwórców energii*, Warszawa 2022.
11. M. Skłodowska, *Wirtualny prosument zbliża się do polskiego rynku*, <https://wysokienapiecie.pl/36459-wirtualny-prosument-zbliza-sie-polskiego-ryнку/>.
12. M. Szyrski, *Energetyka Lokalna. Studium administracyjnoprawne*, 2019
13. P. Turczyn, *Fundusze Europejskie na OZE w gminach*, <https://rpo.lubelskie.pl/rpo/wiadomosci/aktualnosci/fundusze-europejskie-na-oze-w-gminach/>.
14. Polska Agencja Prasowa, *Dofinansowania do fotowoltaiki w drugiej połowie 2022. Aktualna lista dotacji*, <https://www.pap.pl/mediaroom/1404917%2Cdofinansowania-do-fotowoltaiki-w-drugiej-polowie-2022-aktualna-lista-dotacji.html>.
15. R. Rybski, *Zapisy ustawy o OZE mogą być niekonstytucyjne. Dyskryminują drobnych wytwórców energii odnawialnej*, <https://biznes.newseria.pl/news/zapisy-ustawy-o-oze-moga,p1222256789>.
16. Z. Muras, *Bezpieczeństwo energetyczne i polityka regulacyjna w kontekście sądowej kontroli rozstrzygnięć regulatora rynku. Rola administracji i judykatury*, PUG 2018, nr 9, s. 7-15.